

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, fürdő-utca 4. sz.,
a hova minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP,
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve 8 frt
Félévre 4 »
Negyedévre 2 »
Egyes szám ára 16 kr.

Rendkívüli külön kiadás. — Egyes szám ára 3 kr.

Felhívás előfizetésre.

Lapunk július elsején új előfizetést nyitott. Felkérjük a t. olvasó közönséget, hogy a magyarosodás, a jogegyenlőség dicső eszméi érdekében folytatott működésünket ezentúl is támogatssa.

A sajtó hatalma a közönség pártfogásában rejlik; minél nagyobb egy lapnak olvasóköre, annál biztosabban számíthat azon czélok elérésére, melyeket zászlójára tűzött.

Mi tántoríthatlanul küzdünk azon üzelmek ellen, melyek a jogrend felforgatására irányulnak és különféle ürügyek alatt a polgárok szabadságát és vagyonát megtámadni akarják.

Czélunk leálcázni azt a bandát, mely ez üzelmek árán él és szerepel.

Működésünk eddigi sikerei buzdítanak bennünket a kitartásra és fokozódott erő kifejtésre.

Lapunk előfizetési ára:

egész évre 8 frt.
fél évre 4 „
negyed évre 2 „

Kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük július elején lejárt, megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében fennakadás ne történjék.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. fürdőutca 4. sz.) küldendők.

A kiadóhivatal.

Istóczyt felmentették.

A budapesti esküdtszék tíz szóval kettő ellen kimondta, hogy Istóczy izgatásai nem képeznek büntetendő cselekményt, hogy neki szabad bujtogatni a magyar zsidóság ellen, hogy az a harc, melyet az antisemitizmus a zsidók vagyona ellen folytat, jogosult, hogy neki és elvtársainak a nyilvánvaló rablást, a fosztogatást, a békés állampolgárok üldözését hirdetni szabad, ha ezek az állampolgárok zsidók.

De nemcsak a zsidó vagyon ellen intézett hírlapi támadások, hanem a magyar parlament tekintélyét mélyen sértő gyanúsítások is folya-

modtak megtorló igazságszolgáltatásért a magyar főváros esküdtszékéhez, de mind a két szózat elhangzott a pusztában. Tizenkét esküdt közt mindössze csak kettő akadt, kinek érzéke volt a kulturállam követelményei iránt; a többi pedig nem hallgatott a korona ügyészének a jogrend érdekében történt felhívására s megtagadta az államhatalom képviselőjének a törvényes segédelmet a társadalmi rend és polgári béke felforgatói megfenyítésére.

Ez már olyan elvadulása a közszellemnek, mint a milyent csak nagy katasztrófák előestéjén tapasztalhatni.

A magyar zsidóság eddig nyugodtan tűrte a bántalmakat, mert látta és tudta, hogy a sérelmek olyan egyénektől indulnak ki, a kikben csak a munkakerülő élnélküliség korgó gyomra lázong s' akik csak zabálni akarnának antisemitikus étlap szerint ingyen a zsidók kontójára.

Az esküdtszék verdiktje azonban félreérthetetlen utasítás arra, hogy a zsidóságnak e sérelmeket tovább tünni nem szabad, mert az antisemitizmusnak a jogrend feldulására czélzó kicsapongásai annál vakmerőbbek, minél jobban meghúzódik előttük a békés polgárság.

A Függetlenség éhlázának zsidó vagyonra sandító csöndes vagy lármás grimászait még el lehetett tünni; de mikor nyíltan hirdetik a polgárháborút, a nélkül, hogy az izgatónak csak egy haja szála is meggörbülne, akkor a kormánynak nem szabad összekulcsolt karokkal tovább nézni a dolgok fejleményeit.

A magyar állam köteles legkészségesebben felajánlani egész hatalmát, midőn oly felekezet ótalmáról van szó, mely a magyar állameszme megerősítése körül olyan lényeges szolgálatokat tett, mint a zsidó.

A kormánynak nem szabad tünni, hogy az antisemitizmus egy felekezetet üldözzön, mely a magyar nemzet megizmosodásához olyan nagy áldozatkészséggel járult.

Jöhetnek válságos napok, midőn a zsidók hazafisága hatalmas tényezővé fejlődhetik.

Ne idegenítsétek el a magyar zsidót!

A baltavári historia.

Tekintetes szerkesztő ur! Istóczy azt állította a budapesti esküdszék előtt, hogy a zsidók őt üldözték, perbe fogatták és azért gyűlöli őket, azért határozta el magát arra a szerepre, melyet most játszik. S hogy bebizonyítsa, mennyire megérdemlik a zsidók az ő gyűlöletét, elbeszélte egy históriát — a baltavári esetet — melynek előadása csak egy hemzseg a ferdítésekől.

Szerinte egy baltavári birtok elárverezésénél a zsidók őt mint kiküldött bírót rá akartak venni, hogy az árverező dugszagdag apa helyett, fia nevét írja a jegyzőkönyvbe. Megakarták vesztegetni, de ő a kínált pénzt visszautasította. Mire a hecz megindult. Az árverést alaki hiba miatt megsemmisítették s az újvétel 60.000 firtal volt kisebb, mint a régi. Ez a kárösszeg, ugymond, az ő vállára nehezedett, a mennyiben ingatlanaira bekebeleztettek. Azután előadja, hogy az árverező zsidó ellen a bünyítőkör folyamatba tétetett s azután a zsidó hamis tanúk vallomása után az első bíróság 1874. febr. havában a vagyoni felelősséget az ő vállaira háritotta. Végre 1874. máj. havában a kir. Kuria a vádlottat bűnszónak mondotta ki, s' ő felszabadult a kártérítés alól s birói reputációja helyreállított.

A dolog azonban teljesen megfordítva áll. Istóczy ellenkezőleg a baltavári eset folytán egy zsidó családot tett tönkre, minden alapos ok nélkül.

Az igazi tényálladék a következő: Egy M. nevű ottani zsidó kereskedő fia a szóban forgó baltavári birtokot árverezés alkalmával megvette, de miután a czég főnöke a birtok vevőjének atyja, drágálta a vételárt, azt a kifogást emelte fia birtokvásárlása ellen, hogy erre neki felhatalmazást nem adott, s így fizetési kötelezettséget nem is akart vállalni érte, bár a fia a jegyzőkönyvbe az atyja nevét írta. A dolognak természetesen per lett a vége. M. kereskedő ügyvéde ekkor Istóczyra, mint az árveréshez kiküldött bírójára, akarta háritani a kártérítést, mert elmulasztá a fiutól az atyai meghatalmazást kérni. A per azonban Istóczyra nézve elég előnyösen dőlt el, mert habár kétségtelen volt, hogy mulasztást követett el, nem neki, hanem a fiatal M.-nek kellett bűnhődnie, a mennyiben ugyanez ügyből kifolyólag csa-

lás miatt elítélték. Az atyát e váratlan fordulat annyira kétségbeejtette, hogy öngyilkosságot követett el. Ez az ügy röviden összefoglalt historikuma.

Ez az a szörnyű historia, mely Istóczyt örföngő antisemitává tette. Most ítéljen minden józan ember, hogy van-e ebben az egész ügyben olyan mozzanat, mely miatt a világ összes zsidóra haragudni kellene? De ha feltennők is azt, hogy az eset olyan, mint a hogy Istóczy előadta, mi következik ebből? Egyszerűen az, hogy Istóczy antisemitizmusa magán bosszúból ered.

En adataimat a periratokból szereztem s előadtam a tényálladékot úgy, amint az aktákban találtam.

Ennek közzétételével tartoztam nemcsak az igazságnak, hanem annak a családnak is, kinek nevét Istóczy olyan igazságtalanul sárba tiporta.

G.

Rothschild milliói.

Hiszen csak az bántja az antisemitismus éhes gárdáját, hogy őket még nem akarták megvesztegetni. Olyanok mint az a bizonyos vén szüz, ki, midőn a városban hire járt annak, hogy a muszkák a nőknél erőszakot követnek el, roppant felháborodással sietett a színhelyre, hogy meggyőződjék a hír igaz voltáról.

Az antisemiták mindenkit megvesztegetéssel gyanúsítanak, a kinek megóvni sikerült lelkületét egy hitványmese elbolondító befolyása ellen.

Azok az ujságok, melyek a tényeket el nem ferditik, a melyeknek van még annyi objektivitásuk, hogy nyilvánvaló hazugságokat nem fognak zsidó honpolgárokra — azok természetesen a zsidók zsoldjában állanak.

A ki undorodik a Függetlenség impertinens rágalma és irtózik Simonyi Iván konfuzus stylgyakorlataitól, azt természetesen a zsidók vesztegették meg.

A ki Barit nem tartja a világ legelső kriminalistájának és Recski Bandit a legszolidabb pandurnak, azt csak zsidópénz vakithatta el.

A ki nem áll be a bandába, a ki tiszteli a törvényeket és nem akar szolidaritást vállalni a felforgató elemek rablópoliájával, annak bizonyosan már tele nyomta Rothschild a markát.

TÁRCZA.

Istóczy Győző.

Vannak az antisemitismusnak apostolai és vannak bolondjai. Istóczy Győző egymaga mind a két kategóriát képviseli. Ő az antisemitismus bolond apostola. Apostol, mert első volt, a ki Magyarországon ujabban felvetette és hirdette a zsidókérdést és utolsó lesz, aki a zsidóüldözés manijából kijózanodik és a fegyvert leteszi. De bolondja is e mozgalomnak, mert a német antisemitismust vezető férfiakat meg gondolatlanul majmolja. Az az antisemitismus, melyet Stöcker és Henrici Németországban hirdetnek Bismarck herczeg egy szeszélyére vezethető vissza, mely politikai zavarodottsága percében támadt. Istóczy ezt vagy nem tudja vagy nem akarja tudni. Ő váltig azt hirdeti, hogy az antisemitismus czélja a zsidókat Palesztinába kergetni. Pedig a német antisemitismusnak sokkal közelebb fekvő czéljai vannak. Bismarck a nép vad indulatának a zsidók ellen való felkorbácsolása által csak a zsidók politikai liberálisusát akarta megfélemlíteni, hogy az ugynevezett törvényes rend alatt lappangó reakció védszárnyai alá menekülve, a burkus önkényuralomnak új és erős oszlopai legyenek. De a mi Németországban kormányzati eszély, az Magyarországon végzetes hiba is lehet. Istóczy ezzel nem törődik. Gyűlöli a zsidókat s ennek a gyűlöletnek legbosszantóbb kifejezést csak úgy adhat, ha a németeket vakon utánozza. Nagy eredményeket azonban soha sem fog elérni, mert a milyen őszinte a gyűlölete és üldözési szenvedélye, ép olyan önző és kiesinyes az indok, melyből kiindul. Agitációja, melyet a sajtóban és a parlamentben kifejt nem egyéb a személyes hosszú kétségbeesett ordítózásánál. Ő nem áll erkölcsi vagy politikai elvek

szolgálatában, hanem rabszolgája a saját indulatának. Gyűlöli nemesebb impulzus nélkül, nem úgy mint a harcmezőn ellenség ellenséget gyűlöli, hanem öntudatlanul, sötéten, minden lelkészedés nélkül. A parlamentben eleinte szánalommal hallgatták végig a férfit, kinek állítólag oka volna a zsidókra neheztelni. Csak azt nem tudták megfejtetni, hogy mi lehet vajjon az a súlyos bántódás, mely őt egész az exaltációig felháborította? Sokan intéztek már ez irányban kérdést Istóczyhoz, de ő a felelettel még maig is adós marad. Van talán egy titka, melyet kinek sem akar felfedezni. (A szombati tárgyalásnál felfedezte e titkot, melyet olyan sokáig tartogatott, hogy annál érdekesebb legyen.)

De bármi legyen is fellépésének titka, a dolgon nem változtat semmit. Lehetséges, hogy igaz vagy talán csak képzelt bántalmak keserítették el kedélyét annak a férfinak, kinek véré, agyvelejét, szivét, szóval egész lényét a legsötétebb gyűlölet megmetyelozte. Ki tudná az emberi jellem jegőczősődésének rejtélyeit megfejtetni? A gyom a virágágy meleg szellőinek enyhe ölelései közt is gazzá fejlődik, míg a virág gondozatlan talajban is kinyilik és illatozik. Akár jogos, akár nem jogos Istóczy haragja, fajgyűlöleté válni nem lett volna szabad, mert tudhatta, hogy a tizenkilencedik század az ész és nem a vak szenvedély harcának a korszaka. A fanatikust kinevetik és csak az számíthat eredményre, a ki legtöbb hidegvérűséggel rendelkezik.

Támadásai nemcsak igazságtalanok, de hazafiatlanok is, mert a megtámadottak faji és vallási fanatizmusát keltette fel úgy, hogy az elkészerített és meggyalázott zsidók soha sem lökettek a magyarosodás eszméitől oly messze mint épen most.

A zsidók intelligens, hazafias része e visszahatást ép oly mélyen fájlalja mint mindenki e hazában, kinek ez ország ér-

Szegény Rothschild. Ha mindenkit megvesztegetett volna, a kire az antisemiták ráfognak, akkor millióinak most már még nyoma sem volna.

Ép az a nagy baj, hogy azok a zsidók, kiknek hatalma olyan nagy, hogy egy pillanat alatt államokat megmenteni és tönkre tenni tudnának, épenséggel nem törődnek semmiféle antisemitával és csak úgy veszik az ugatást, mint a hold a kis kutyaét.

Ha Rothschild törödnék az antisemita mozgalommal, akkor nem kellene neki egy pár komisz lapot és éhes hirlapíró megvesztegetni, volnának neki sokkal hathatósabb eszközei a hirlapírók olesó barátságánál, a mivel agyonsújthatná az antisemitizmus rablóvezéreit.

Budapesten ismerünk akarhány lapot, mely e mozgalmas időben csak azért fanyarodik antisemita cikkek közlésére, mert 20—30 abbonens visszaküldte a „saktervédő lapot.” Vannak aztán más hirlapok, melyek azért üzik az antisemitizmust, mert felháborodással várják, miként az említett szűz, hogy a zsidók — erőszakot kövessenek el rajtuk.

S midőn mindez be nem áll, akkor neki hevülnek és még jobban szidalmaznak a zsidókat, mert azt hiszik, hogy őket vagy ignorálták vagy észre sem vették.

A megvesztegetés rágalmában különben igen jó kortesfogásuk rejlik. Mert valahány élehetlen munkakerülő van, az minden habozás nélkül felcsap antisemitának, hogy a zsidóknak alkalmat nyujtson újabb megvesztegetésre. S mikor aztán később azt veszi észre, hogy azok a szép bankók sehogy sem akarnak megjelenni, akkor meg azért gyűlöli a zsidókat, mert nem tömték be a száját.

Majdnem minden antisemita azt hiszi, hogy más kapott, csak ő nem, és ez a föltevés az irigység és megszegyenítés érzetét kelti fel benne, mely alapját képezi a tulajdonképeni antisemitizmusnak.

Örvendetes jelenségek.

Herczegszöllős, 1883. július 1-én. Tek. szerkesztő ur! Engedje meg, hogy b. lapjában, mely oly nagy kedveltségnek örvend, a következő sorokat közlétegyem.

Herczegszöllöst négyféle nemzetiség (magyar, szerb, német, sokác,) mely ugyancsak a héber vallás leszámításával három

dekei szíven fekszenek. De a bajon jó sokáig segíteni alig lehet.

Ez az Istóczyismusnak eredménye. Az antisemitizmus, mely ilyen gyümölcsöket érlel, nem más izgatásnál. Nem elidegeníteni, hanem megnyerni, hasznos polgárokká átalakítani kellene a zsidókat a részét, mely a viszonyok mostohaságánál fogva még mindig vallási és faji elszigeteltségben leledzik. De Istóczy csak gyűlöletet hintett el s így csak gyűlöletet arat, mást talán nem is akar elérni.

Hogy valamikor észre tér, arra alig van kilátás. Nézetét azért sem fogja megváltoztatni, mert céljai felett józanul gondolkozni nem képes. Istóczy korlátolt félműveltségű férfi, kinek a keleti kérdéstről, a panszlavizmusról ép oly ferde nézetei vannak, mint a zsidókérdéstről; de extazisba csak akkor jut, ha a zsidókról beszél. Ekkor megszűnik hidegvérűsége, arca kigyul, szeméi végzetes fényben villognak, egész lényé felháborodni látszik, hangja fagyasztóan rezg, mint valami alvilági szellem vészjóslata — szóval önkivüli állapotba jut és amit ilyenkor beszél, átok, és a mit gondol, vér . . .

Ő a zsidók közt egyáltalában nem tesz különbséget. A hebroni rózsát ép úgy gyűlöli, mint a kaftános gyolcskereskedőt.

És ebben rejlik a nagy bolondság.

Nemzsidókkal szemben Istóczyt szolid, jó modorúnak is mondják. Az utczán, ha magában jár, egész más jelenséget nyujt, mint társaságban. Itt közlékeny, jókedvű szokott lenni; nyilvános helyeken azonban elzárkozottnak, búskomornak látszik, gyakran önmagába merül el annyira, hogy fennhangon monologizál vagy karjait dühös gesztusokra hajtja.

Antisemitizmusa első stadiumában gyakran látták zsidókkal társalogni, sőt néha a semiták elméskedő megjegyzéseit is csendesesen meghallgatta. Most már azonban tudva nem érintkezik zsidóval, még Kónyi Manóval sem, a kire pedig még

hitfelekezetre: r. kath., reformaus- és görök katolikusra oszlik, lakja. E négy felekezet tagjai nem átalították H.-Szöllősön a négy nemzetiség és ugyanannyi hitfelekezethez tartozó árvák gyámjává az orthoxiájáról egyébként előnyösen ismert Páskusz Dávid kereskedőt egyhangulag megválasztani. Ehez a helybeli lakosság józanságát eléggé jellemző vonáshoz még egyet akarok felemlíteni: Az 1882. évre községi pénztárnokká ugyancsak zsidót, Buchwald Moritz urat választották meg H.-Szöllősön. 1883-ban Buchwald úr önkénytes lemondásával megint csak zsidó Buchwald Adolf úr lett megválasztva községi pénztárnokká. Ha még hozzá tesszük, hogy a pénztárnok a helyben befolyó, nagy összegű pénzeket kívül még az albertfavi, karancsi, keői községi pénzeket is kezeli, könnyen elképzelhetjük, mily bizalommal viseltetik az itteni nép egyes zsidók irányában.

Csongrády Fülöp,

a párisi »Temps« r. levelezője.

A tévedés.

Nagy-Szóllós, 1883. július 2-án. Tekintetes szerkesztő ur! Vadnay Andor ügyvédjelölt ur az Istóczy mellett tartott védbeszédében oly nagy mértékű ignoranciát árul el talmudbeli dolgokban, hogy bátran lehet őt Dr. Rohling tanár ur mellé sorolni. — Tekintve a talmud helyes rendeletét »Birálj mindent igazságosan,« bátorodom Vadnay urnak a következő felvilágosítással szolgálni, nehogy ismét abba a hibába essék és állítsa, hogy a zsidók talmudja a keresztény népek üldözését hirdeti.

Mert az nem áll, hogy a talmud más felekezetűek iránt türelmetlenséget hirdetne.

Ellenkezőleg a talmud mindig arra figyelmeztet, hogy minden ember felekezeti különbség nélkül felebaráti szeretetben részesüljön, és csupán azokat illoheti a megvetés, kik Istentben nem hisznek, felekezethez nem tartoznak, hanem bálványimádó pogányok vagy épenséggel istentelen vadak.

Azért is többnyire ugy a talmudban, mint minden régi héber könyvben az idegen »Akum« szóval jelöltetik, a mi »bálványimádót« jelent.

Löwy Jónás.

soha senki sem haragudott. Az előtt csak nagy férfiak tartotta magát, most azonban már azt hiszi, hogy üstöke a felbőket támogatja, hogy az emberiség boldogsága és nyomorúsága szeme hunyorításától függ, hogy ő tartja a markában az egész világ sorsát szóval nagyzási hobortja immár komplet miniáva fajult. Parlamenti működése ismeretes. Olyan kérdés nincs, ha csak nem zsidó ügy, mi őt érdekelné. Eddig más tárgyról a parlamentben nem is beszélt, de a zsidókérdésben sem fejtett ki valami fényes szónoki tehetséget. Improvizálni nem tud s a mi, nincs a papirosán, non est in mundo. Beszédei szaggatottak, összefüggéstelenek, a német antisemiták magyar nyelvre átfordított közhelyeinek konglomeratuma.

Mint hirlapíró Istóczy még szerencsétlenebb. Annyit sem ért a tollforgatáshoz, mint az a bizonyos tyúk az abcéhez. Beszédein, melyeket előre megír, látszik, hogy nem tud írni, valaminthogy cikkei elárulják, hogy nincs szónoki creje. S valóban csodálatos, hogy épen az az ember vállalkozott egy végtelen horderejű társadalmi kérdés megoldására, ki a szenvedélyen kívül egy olyan tulajdonsággal nem rendelkezik, mely nagy agitatori szerepre kvalifikálja az embert.

Az eszlári eset fejleményeit természetesen nem nézte összekulcsolt karokkal. Külsőleg a legnagyobb rezervációt színleli ugyan, sőt tüntetőleg tartózkodott a fővárosban, nehogy távol léte gyanút keltsen. De azért nagy része van az ügynek elmérgesítésében. Eltekintve attól, hogy Onodyval, és az eszlári kath. pappal, kik a helyszínén a talaj aláknázásával foglalkoztak, állandó és szakadatlan összekötetésben áll, ő volt az, ki eleinte a budapesti lapokat szája ize szerint gyártott »eredeti« táviratokkal előzönlötte és Verhovayt az antisemitizmus vermébe csalogatta. Port hintettek a közönség szemébe, hogy vihart arassanak. S a vihar ki fog kelni; csak hogy nem tudni még, kinek a fejére fog lecsapni a mennydörgős mennykő.

